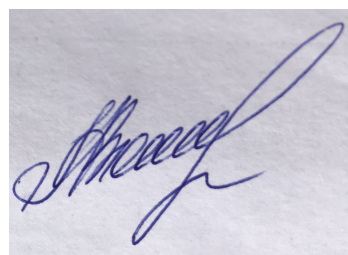

Міністерство охорони здоров'я України
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
Кафедра психології та педагогіки

Курсова робота
на тему: «Особливості мотивації, досягнення успіху студентів у навчанні»

Виконавець:
студентка 2 курсу 2 групи
медико-психологічного факультету
Горобей Аліна Олександрівна
Науковий керівник:
Жук Алла Василівна

Завідувач кафедри професор Матяш М.М.

Київ – 2020

Зміст

Вступ.	2
Розділ I. Теоретичні основи дослідження мотивації навчання студентів	
1.1 Поняття про мотивацію в вітчизняних та зарубіжних концепціях.....	5
1.2 . Специфіка навчальної мотивації студента.....	10
1.3 Фактори, що впливають на мотив до навчання.....	15
Розділ II . Дослідження мотивації навчальної діяльності у студентів	
2.1. Методики проведення дослідження учбової мотивації у студентів.....	19
2.2. Результати проведення методик на мотивацію до навчання у студентів.....	21
Висновок.....	28
Список літератури.....	29
Додаток 1	30
Додаток 2.....	33

Вступ

Потреба в знаннях є однією з основних людських потреб, на основі якої людина розвиває світський людський досвід. У різні періоди життя людини об'єкти його інтересу, форми і методи придбання знань змінюються, однак потреба в знаннях як у властивій людині особистості не тільки не стає нудною з роками, але й набуває її подальший розвиток.

В останні роки в науково-психологічній літературі особлива увага приділяється темам мотивації навчальної діяльності. Це не випадково, оскільки питання про причини по суті є питанням якості освітньої діяльності. Переважання зовнішніх і утилітарних причин призводить до того, що навчання набуває формальний характер, відсутній креативний підхід, самостійна постановка освітніх цілей. Відомо, що саме негативне або байдуже ставлення до навчання може бути причиною поганої успішності або поганої успішності учня.

Однією з найбільш актуальних проблем сучасної освіти є побудова такого навчального процесу, який міг би послужити основою для виховання в мотиваційній сфері учнів.

У зв'язку з цим існують суперечності між існуючою ступенем мотивації навчання студентів ВНЗ і сучасними вимогами до їх педагогічної діяльності; між вимогами практики в науково обґрунтованих рекомендаціях щодо управління мотиваційним полем студентів і достатнім недоліком наукових і психологічних знань.

Формування повноцінної студентської особистості має велике практичне значення. Це підкреслюється науковою роботою кількох авторів. Розвиток особистості людини відбувається протягом усього її життя, а саме в університеті основні особистісні характеристики спеціаліста визначаються в подальшій професійній діяльності «подальше вдосконалення як особистість». Найважливішими особистісними якостями сучасного фахівця є ініціативність

і відповідальність, орієнтація на інноваційні рішення, необхідність постійного оновлення знань.

У процесі навчання купа студентів стикається з низкою психолого-педагогічних аспектів, пов'язаних з адаптацією до нової дидактичної ситуації, принципово відрізняються від шкільних форм і методів організації навчального процесу. Ця новинка і пов'язані з нею труднощі створюють свого роду освітній бар'єр, який необхідно подолати. Звідси слідує, що у розвитку особистості майбутнього фахівця важливе формування позитивних причин і реальних цілей, оскільки причини та завдання є важливими визначальними чинниками діяльності.

Формування мотивів до навчання - це створення в вузі умов для появи внутрішніх спонукань (мотивів, цілей, емоцій) до навчання; усвідомлення їх студентом і подальшого саморозвитку ним своєї мотиваційної сфери.

Викладач при цьому не займає позицію холоднокровного спостерігача за тим, як стихійно розвивається і складається мотиваційна сфера студентів, а стимулює її розвиток системою психологічно продуманих прийомів.

Вивчати і формувати мотивацію студентів викладач цілком може і сам (не чекаючи, наприклад, приходу психолога) за допомогою тривалого спостереження за студентом в реальних життєвих умовах, аналізу тих, що повторюються думці і вчинків студентів, завдяки чому викладач може робити достатньо достовірні висновки, намічати і коректувати шляхи формування.

Завдання:

1. вивчити літературу по темі «Мотивація навчання і її формування»
2. розглянути методику формування мотивації студентів
3. провести дослідження на формування мотивації учбової діяльності

Мета - даної курсової роботи є дослідження мотивів учбової діяльності студентів.

У зв'язку з цим були поставлені наступні завдання:

- 1) Розглянути особливості мотивації.
- 2) Теоретичний огляд проблеми ,обґрунтувати залежність успішності від мотивації.

3) Провести дослідження особливостей мотивації у студентів

Методами дослідження - стали метод аналіз літератури, тестування, що формує експеримент і метод статистичної обробки результатів.

Об'єкт дослідження: мотивація учбової діяльності.

Предмет вивчення – шляхи формування мотивації учбової діяльності.

Гіпотеза - зміст навчання направлений на мотивацію учбової діяльності, то воно повинне сприяти появі глибокого пізнавального інтересу до матеріалу, що вивчається.

РОЗДІЛ I Теоретичні основи дослідження мотивації навчання студентів

1.1 Поняття про мотивацію в вітчизняних та зарубіжних концепціях

Слово «мотивація» вперше було використано А. Шопенгауер в статті «Чотири принципи з достатньою підставою» (1900-1910). Потім цей термін міцно використовувався в психологічному відношенні для пояснення причин поведінки людини і тварин.

В даний час мотивація як психічне явище трактується по-різному. У одному випадку - як сукупність чинників, що підтримують і направляють, тобто що визначають поведінку (Же. Годфруа, 1992), в іншому випадку - як сукупність мотивів (Д.Д. Платонов, 1986), в третьому - як спонука, що викликає активність організму і що визначає її спрямованість. Крім того, мотивація розглядається як процес психічної регуляції конкретної діяльності (М.Ш. Магомедємінов, 1998), як процес дії мотиву і як механізм, що визначає виникнення, напрям і способи здійснення конкретних форм діяльності (І.А. Джідарьян, 1976), як сукупна система процесів, що відповідають за спонуку і діяльність (У.Д. Вілюнас, 1990).

Звідси всі визначення мотивації можна віднести до двох напрямів. Перше розглядає мотивацію із структурних позицій, як сукупність чинників або мотивів. Наприклад, згідно схемі В.Д. Шадрикова (1982), мотивація обумовлена потребами і цілями особи, рівнем домагань і ідеалами, умовами діяльності (як об'єктивними, зовнішніми, так і суб'єктивними, внутрішніми - знаннями, уміннями, здібностями, характером) і світоглядом, переконаннями і спрямованістю особі і т.д. З урахуванням цих чинників відбувається ухвалення рішення, формування наміру. Другий напрям розглядає мотивацію не як статичну, а як динамічну освіту, як процес, механізм.

Проте і в тому і в іншому випадку мотивація у авторів виступає як вторинна по відношенню до мотиву освіта, явище. Більше того, в другому випадку мотивація виступає як засіб або механізм реалізації вже наявних мотивів: виникла ситуація, що дозволяє реалізувати наявний мотив, з'являється і мотивація, тобто, процес регуляції діяльності за допомогою мотиву. Наприклад, В.А. Іванников (1985) вважає, що процес мотивації починається з актуалізації мотиву. Таке трактування мотивації обумовлене тим, що мотив розуміється як предмет задоволення потреби (А.Н. Леонтьев), тобто мотив даний людині як би готовим. Його не треба формувати, а треба просто актуалізувати (викликати в свідомості людини його образ).

Нелегко з'ясувати співвідношення між мотивацією і мотивом і в книзі И.А. Джидарьян (1976). Вона пише, що, на відміну від мотивації, мотив має вужче значення. У нім фіксується власне психологічний зміст, а саме той внутрішній фон, на якому розгортається процес мотивації поведінки в цілому.

Саме мотив енергізує і направляє дії людини на кожен момент часу. Запитання - в чому ж тоді полягає роль мотивації, якщо все здійснюється за допомогою мотиву? В цьому випадку поняття «мотивація» стає зайвим.

У багатьох випадках психологи (а біологи і фізіологи - постійно) під мотивацією мають на увазі детермінацію поведінки, тому виділяють зовнішню і внутрішню мотивацію.

Мотив – це спонuka до дії. Також, Годфруа визначає мотив як «міркування, по якому суб'єкт повинний діяти»[1, 264]

На думку А.Н. Леонтьєва, генетично результатним для людської діяльності є неспівпадання мотивів і цілей. На відміну від цілей, мотиви актуально не усвідомлюються суб'єктом. При цьому знаходять своє психічне віддзеркалення у формі емоційного забарвлення дій (тобто додають дії особовий сенс). Розвиток людської діяльності веде до роздвоєння функцій мотивів. Одні мотиви, спонукаючи діяльність, додають їй особовий сенс

(сенсоутворюючі мотиви) інші, виконуючи роль спонукальних чинників, позбавлені сенсоутворюючих функцій (мотиви-стимули).

Діяльність людини спрямовується не одним мотивом, а їх сукупністю. При цьому можна виділити внутрішні мотиви і зовнішні мотиви. У основі внутрішніх мотивів лежать потреби людини, її емоції інтереси. До зовнішніх мотивів відносяться цілі, що впливають з ситуації (чинники середовища). Сукупність внутрішніх і зовнішніх мотивів певним чином організовується і складає мотиваційну сферу особистості. Головні відносини, що характеризують мотиваційну сферу особистості, – відносини ієрархії мотивів.[2, 46]

Слово «мотивація» з'являється в психології Х. Хекхаузена як узагальнення численних процесів і явищ, суть яких полягає в тому, що жива істота вибирає свою поведінку на основі його очікуваних наслідків і контролює витрати енергії щодо свого напрямку і контролю. Видимий доречність поведінки, початок і завершення більших фрагментів поведінки, його відновлення після переривання, перехід до фрагменту поведінки, конфлікт між різними цілями і його рішення - все це відноситься до проблемної області, званої «мотивація». Ця концепція не дуже підходить в якості гіпотетичної конструкції, тому робота Хайнца Хекхаузена «Мотивація і діяльність» намагається звужити її і дає власне визначення мотивації. На думку автора, мотиваційні процеси охоплюють спонукальні аспекти ситуації, що виникають в результаті сприйняття можливостей досягнення визначених цілей, привабливості очікуваних наслідків дії і мотивів, оновлених цією ситуацією

«Поняття» мотив "включає такі поняття, як: потреба, спонукання, потяг, схильність, прагнення. При всіх відмінностях у відтінках значення цих термінів вказують на «динамічний» момент спрямованості дії на певні цільові стани, які незалежно від їх специфіки завжди містять в собі ціннісний момент

і які суб'єкт прагне досягти, які б різноманітні засоби і шляхи до цього ні вели. При такому розумінні можна припустити, що мотив задається таким цільовим станом відносини "індивід-середовище", яке саме по собі (хоча б в даний момент часу) бажаніше готівкового стану »[3-860].

Мотивація – це теоретична концепція, що використовується для пояснення ініціації, напрямку, інтенсивності, наполегливості, цілеспрямованої поведінки. З мотивацією тісно пов'язані мотиви. Мотив – спонукальна причина дій, вчинків людини; це поняття, яке пояснює, чому людина робить те, що вона робить. Мотиви відрізняються від цілей (прямі прагнення певних наслідків поведінки) та стратегій (методи, що використовуються для досягнення цілей, і, таким чином, задовольняють мотиви) . Мотиви, цілі і стратегії важко відрізнити в контексті цільового навчання, тому що оптимальні форми мотивації до навчання і оптимальні стратегії для вдосконалення навчання є невід'ємні. В контексті практичного заняття з іноземної мови, поняття «мотивація студента» може використовуватися для пояснення рівня інтенсивності уваги та зусиль студента, витрачених на виконання різноманітних завдань. Отже, мотивацією для студента виступає бажання вчитися заради досягнення не тільки академічної мети, а й для професійного зросту. Тому для успішного пробудження в учінні, які спрямовують діяльність студентів, та для успішної студентської спонуки, студент повинен хотіти активно брати участь в процесі навчання. Ступінь навчальної активності студента є наслідком сильної або слабкої мотивації навчання. Можна сказати, що мотиви учіння – це активізуюча сила, одна з основних умов навчальної діяльності. У загальному вигляді проблема мотивації навчання є проблемою причин, які визначають різні форми виявлення активності тих, хто навчається.

За думкою Л.Д. Столяренко: "Мотив – це збудження до діяльності , пов'язане з задоволенням потреби суб'єкта". Під мотивом також найчастіше

розуміють причину, яка лежить в основі вибору дій і вчинків, сукупності зовнішніх і внутрішніх умов, що викликають активність суб'єкта [4]. Мотив також можна визначити як поняття, що в узагальнюючому виді являє собою багато диспозицій. З усіх можливих диспозицій найбільш важливим є поняття "потреби". Її ще називають станом нужди людини в окремих умовах, які необхідні для нормального існування та розвитку. Потреба активізує організм, стимулює його поведінку, спрямовану на пошук того, що вимагається. Кількість та якість потреб, які мають живі істоти, залежить від рівня їх організації, від образу та умов життя, від місця, яке займає відповідний організм на еволюційній сходінці. У людини крім фізичних та органічних потреб є ще матеріальні, духовні, соціальні. Потреби – динамічно активні стани особистості, що виявляють її залежність від конкретних умов існування і породжують діяльність спрямовану на зняття цієї залежності [5]. В процесі діяльності відбувається як розвиток особистості, так і перетворення середовища, в якому живе людина. Отже, потреби – це рушійна сила розвитку особистості. Мотиви (диспозиції), потреби та цілі – є складовими мотиваційної сфери людини.

Багато численні теорії мотивації стали з'являтися ще у працях стародавніх філософів. У наш час таких теорій не один десяток. Вивченням мотивації людини займалися Д. Макклелланд, Д. Аткинсон, Г. Хекхаузен, Г. Келлі, Ю. Роттер, К. Роджерс, Р. Мей. А.Н. Леонтьєв .

До видів мотивів можна віднести пізнавальні і соціальні мотиви. Якщо у студента в ході навчання переважає спрямованість на зміст учбового предмету, то можна говорити про наявність пізнавальних мотивів. Якщо у студента виражена спрямованість на іншу людину в ході навчання, то говорять про соціальні мотиви. І пізнавальні, і соціальні мотиви мають рівні: широкі пізнавальні мотиви (орієнтація на засвоєння добування знань), мотиви самоосвіти (орієнтація на придбання додаткових знань). Соціальні мотиви

можуть мати наступні рівні: широкі соціальні мотиви (борг, відповідальність, розуміння соціальної значущості учення), вузькі соціальні або позиційні мотиви (прагнення зайняти певну позицію у відносинах з тими, що оточують), мотиви соціальної співпраці (орієнтація на різні способи взаємодії з іншою людиною).

Мотиви названих видів і рівнів можуть проходити в своєму становленні наступні етапи: актуалізація первинних мотивів, постановка на основі цих мотивів нових цілей, позитивне підкріплення мотиву при реалізації цих цілей, поява на цій основі нових мотивів, супідрядність різних мотивів.

1.2. Специфіка навчальної мотивації студента

Загальна системне уявлення мотиваційної сфери людини дозволяє дослідникам класифікувати мотиви. Як відомо, в загальній психології типи мотивів (мотивації) поведінки (діяльності) диференційовані з кількох причин, наприклад, згідно з:

1. від характеру участі в діяльності (що розуміється, відомі мотиви, і ті що реально діють, по А.Н. Леонтьєву);
2. від часу (протяжності) обумовлення діяльності (далека – коротка мотивація, по Б.Ф.Ломову);
3. від соціальної значущості (соціальні – вузкоособисті, по П.М.Якобсону);
4. від факту включеності в саму діяльність або ті що знаходяться поза нею (широкі соціальні мотиви і вузкоособисті мотиви, по Л.І. Божовіч);
5. мотиви певного виду діяльності, наприклад, учбової діяльності, і так далі.

Як класифікаційні основи можуть розглядатися і схеми Х. Мюррея, М. Аргайла, А. Маслоу та інших. П.М. Якобсону належить заслуга розмежування мотивів по характеру спілкування (ділові, емоційні).

Продовжуючи цю лінію дослідження, згідно А.Н. Леонтьєву, соціальні потреби, визначальну інтеграцію і спілкування, можна грубо розділити на три основні типи; орієнтованих на а) об'єкт або мету взаємодії; б) інтереси самого комунікатора; у) інтереси іншої людини або суспільства в цілому. Як приклад прояви першої групи потреб (мотивів) автор приводить виступ члена виробничої групи перед товаришами, направлений на зміну її виробничої діяльності. Потреби, мотиви власне соціального плану пов'язані «з інтересами і цілями суспільства в цілому.» [6, 178]. Ця група мотивів і обумовлює поведінку людини як члена групи, інтереси якої стають інтересами самої особи. Очевидно, що ця група мотивів, характеризуючи, наприклад, весь учбовий процес в цілому, може характеризувати також і його суб'єктів: педагогів, що навчаються в плані далеких, загальних, мотивів що розуміються.

Кажучи про мотиви (потреби), орієнтовані на самого комунікатора, А.Н. Леонтьєв має на увазі мотиви, «націлені безпосередньо на задоволення бажання дізнатися щось цікаве, важливе, або на подальший вибір способу поведінки, способу дії» [7, з. 22]. Ця група мотивів представляє найбільший інтерес для аналізу домінуючої учбової мотивації в учбовій діяльності.

Доцільно також підійти до визначення домінантної мотивації своєї діяльності з точки зору характеристик інтелектуально-емоційно-вольової сфери особистості як суб'єкта. Згідно вищим духовним потребам людини можна уявити як потреби (мотиви) морального, інтелектуального, пізнавального і естетичного планів. Ці мотиви співвідносяться із задоволенням духовних потреб, потреб людини, з якими такі імпульси нерозривно пов'язані. , по П.М.Якобсону, як «відчуття, інтереси, звички і так далі» [8]. Іншими словами, вищі соціальні, духовні мотиви (потреби) умовно можуть бути розділені на три групи:

- 1) мотиви (потреби) інтелектуально-пізнавальні,

- 2) морально-етичні мотиви, і
- 3) емоційно-естетичні мотиви.

Однією з проблем оптимізації навчально-пізнавальної діяльності студентів є вивчення питань, пов'язаних з мотивацією навчання. Це обумовлено тим, що в системі «навчання-викладання» студент є не тільки об'єктом управління цією системою, але і предметом діяльності, аналіз освітньої діяльності якого в університеті не може бути здійснений в односторонньому порядку. Звертаючи увагу тільки на «технологію» освітнього процесу, не враховуючи мотивацію. Як показують соціально-психологічні дослідження, мотивація до навчальної діяльності неоднорідна, вона залежить від багатьох факторів: індивідуальних особливостей учнів, характеру найближчої референтної групи, рівня розвитку студентської команди і так далі. З іншого боку, мотивація людської поведінки, що діє як психічне явище, завжди є відображенням поглядів, ціннісних орієнтацій, установок соціального шару (групи, спільноти), представником якого є людина.

З огляду на мотивації освітньої діяльності слід підкреслити, що концепція мотивів тісно пов'язана з концепцією мети і потреби. Вони взаємодіють в особистості людини і називаються сферою мотивації. У літературі цей термін охоплює всі типи мотивації: потреби, інтереси, цілі, стимули, мотиви, тенденції та установки.

Навчальна мотивація визначається як певний тип мотивації, який міститься в певній діяльності - в даному випадку навчальна діяльність, освітня діяльність. Як і будь-який інший тип, освітня мотивація визначається поряд з певними факторами для діяльності, в якій вона міститься. По-перше, це визначається самою системою освіти, освітньою установою; друге - організація навчального процесу; третє - суб'єктивні характеристики

студента; четверте - суб'єктивні характеристики учителя і особливості системи його взаємин зі студентом, кейсом; по-п'яте, особливості теми.

Учбова мотивація, як і будь-який інший її вигляд, системна, характеризується спрямованістю, стійкістю і динамічністю. Так, в роботах Л.І. Божовіч і її співробітників, на матеріалі дослідження учбової діяльності учнів наголошувалося, що вона спонукає ієрархією мотивів, в якій домінуючими можуть бути або внутрішні мотиви, пов'язані із змістом цієї діяльності і її виконанням, або широкі соціальні мотиви, пов'язані з потребою дитини зайняти певну позицію в системі суспільних відносин. При цьому з віком відбувається розвиток співвідношення.

взаємодіючих потреб і мотивів, зміна провідних домінуючих потреб і своєрідна їх ієрархізація .

В зв'язку з цим дуже істотно, що в роботі А.К.Маркова спеціально підкреслює цю думку: «Мотивація учіння складається з ряду спонук, що постійно змінюються і вступають в нові відносини один з одним (потреби і сенс учіння для учнів, його мотиви, цілі, емоції, інтереси). Тому становлення мотивації є не просте зростання позитивного або посилювання негативного відношення до учня, а ускладнення структури мотиваційної сфери, що стоїть за ним, вхідних в неї спонук, поява нових, зріліших, іноді суперечливих відносин між ними» [9]. Відповідно, при аналізі мотивації стоїть складне завдання визначення не тільки домінуючого спонукача (мотиву), але і обліку всієї структури мотиваційної сфери людини. Розглядаючи цю сферу стосовно навчання, А.К.Маркова підкреслює ієрархічність її будови. Так, в неї входять: потреба в навчанні, сенс навчання, мотив навчання, мета, емоції, відношення і інтерес.

При описі інтересу (в загальному психологічному визначенні це емоційний досвід пізнавальної потреби) як одного з компонентів освітньої мотивації слід звернути увагу на той факт, що в повсякденному

повсякденному і професійної педагогічної комунікації термін «інтерес» часто використовується як синонім освітньої мотивації. Про це свідчать такі висловлювання, як: «не цікавиться наукою», «необхідно розвивати пізнавальний інтерес» і так далі. Такий зсув понять пов'язаний, перш за все, з тим, що в теорії навчання інтерес був першим предметом дослідження в області мотивації (І. Герберт). По-друге, це пояснює той факт, що інтерес сам по собі є складним неоднорідним явищем. Інтерес визначається «як результат, як одне з невід'ємних проявів складних процесів мотиваційної сфери», і тут важливо диверсифікувати типи інтересів і ставлення до навчання. Відсотки, на думку А.К. Маркова, «може бути широким, плануючим, результативним, процесуально-змістовним, учбово-пізнавальним і вищий рівень – перетворюючий інтерес» [9].

Необхідною умовою для порушення інтересу учнів до змісту освіти і до самої освітньої діяльності є здатність демонструвати розумову самостійність і ініціативність в навчанні. Чим активніше методи навчання, тим легше зацікавити студентів. Основним способом викликати постійний інтерес до навчання є використання цих питань і завдань, вирішення яких вимагає від учнів активного дослідження.

Основну роль у розвитку інтересу до навчання відіграє створення проблемної ситуації, зустрічі студентів з труднощами, які вони не можуть вирішити, використовуючи запас знань, який вони є; зіткнувшись з труднощами, вони переконані в необхідності придбання нових знань або застосування старих знань в новій ситуації. Цікава тільки робота, що вимагає постійної напруги. Легкий матеріал, що не вимагає психічної напруги, не цікавий. Подолання труднощів освітньої діяльності є найважливішою умовою виникнення інтересу до неї.

Складність навчального матеріалу і навчального завдання призводить до відновлення інтересу тільки тоді, коли ця трудність досяжна, переборна, в іншому випадку інтерес швидко зменшується.

Навчальні матеріали і методи виховної роботи повинні бути достатньо (але не надмірно) різноманітні. Різнманітність забезпечується не тільки зіткненням учнів з різними предметами під час навчання, а й тим, що в одному і тому ж об'єкті можуть бути виявлені нові сторони. Одним з методів збудження у учнів з пізнавальним інтересом є «відчуження», тобто демонстрація того, що можна дізнатися нове, несподіване, важливе в звичному і буденному. Новизна матеріалу - найважливіша передумова інтересу до нього. Однак знання нового повинно ґрунтуватися на знаннях, які вже є у студента. Використання раніше придбаних знань є одним з основних умов виникнення інтересу. Істотним фактором виникнення інтересу до навчального матеріалу є його емоційне забарвлення, живе слово вчителя.

У дослідженнях з цієї проблеми розкриті чинники, через які можна впливати на внутрішньоструктурну динаміку мотиваційних структур, а, отже, управляти їх перебудовою. До таких факторів належать зняття оцінки і тимчасових обмежень, демократичний стиль спілкування, ситуація вибору, особова значущість, вид роботи (продуктивний, творчий). Творчий характер проблемної ситуації стимулює тенденцію до диференціювання і складання компонентів структури, тобто тенденцію до стійкості. Все розглянуте вище свідчить про складність учбової мотивації як психологічного феномена, управління якою в навчальному процесі вимагає обліку її структурної організації, динамічності, вікової обумовленості.

Учбова мотивація, як особливий вид мотивації, характеризується складною структурою, однією з форм якої є структура внутрішньої (на процес і результат) і зовнішньої (нагорода, уникнення) мотивації. Істотні такі

характеристики учбової мотивації, як її стійкість, зв'язок з рівнем інтелектуального розвитку і характером учбової діяльності.

1.3 Фактори, що впливають на мотив до навчання:

Різні автори називають різні причини вступу до університету, багато в чому це залежить від перспективи вивчення цього питання, а також від подій останніх років соціально-економічних і політичних змін в нашій країні. Проте, можна відзначити, що мотиви, які виявилися стабільними, не втрачають свого значення зі структурою, відмінною від соціальної структури. Основними мотивами вступу до університету є бажання бути серед студентів, велике соціальне значення професії і її широкі можливості, відповідність професії її інтересам і здібностям, а також її творчим здібностям. Існують відмінності в значенні візерунків у дівчат і хлопчиків. Дівчата частіше відзначають велику соціальну значимість професії, широкі можливості, можливість працювати в великих містах і дослідницьких центрах, бажання брати участь у творчій діяльності студентів і хорошу матеріальну безпеку професії. Діти частіше відзначають, що обрана професія відповідає інтересам і схильностям. Відноситься до сімейних традицій П.М. Якобсон (1969) запропонував для мотивів учбової діяльності свою класифікацію (правда, він вважав за краще говорити про мотивацію, але мотивація і мотив для нього одне і теж).

Перший вид мотивів він називав «негативними». Під цими мотивами він розумів спонуки що вчиться, викликані усвідомленням певних незручностей і неприємностей, які можуть виникнути в тому випадку, якщо він не вчитиметься: догани, погрози батьків і т.п. По суті, при такому мотиві — це навчання без всякого полювання, без інтересу і до здобування освіти, і до відвідин учбового закладу. Тут мотивація здійснюється за принципом «з двох злий вибрати менше». Мотив відвідин учбового закладу не пов'язаний з потребою отримання знань або з метою підвищити особовий престиж. Цей

мотив необхідності, властивий що деяким вчиться, не може привести до успіхів в ученні, і його здійснення вимагає насильства над собою, що при слабкому розвитку вольової сфери приводить до відходу цих учнів з учбового закладу.

На думку П. М.Якобсона , друге різноманітність причин освітньої діяльності, також пов'язане з зовнішньої навчальної ситуацією, робить позитивний вплив на навчання. Дії товариства створюють у студента почуття обов'язку, яке зобов'язує його пройти навчання, в тому числі професійне навчання, і стати повноцінним громадянином, корисним для країни, своєї сім'ї. Такий напрям до навчання, якщо воно стійко і займає важливе місце в орієнтації особистості учня, робить навчання не тільки необхідним, але і привабливим, дає сили долати труднощі, доказ терпіння, наполегливості, наполегливості. У цю ж групу мотивів входить і П.М. Якобсон, пов'язаний з тісно особистими інтересами. У той же час навчальний процес розглядається як шлях до особистого благополуччя, як спосіб піднятися по сходах життя. Наприклад, студент не зацікавлений в навчанні як такому, але слід розуміти, що без знань неможливо буде «прогресувати» в майбутньому, і тому робляться зусилля для його освоєння. Навчання в університеті для багатьох є формальним актом отримання диплома про вищу освіту, а не вдосконалення їх педагогічних навичок.

Третій тип мотивації, на думку П.М. Якобсон пов'язаний з самим процесом навчання. Потреба в знаннях, цікавість, бажання вивчати нові речі надихають на навчання. Студент насолоджується зростанням своїх знань при освоєнні нового матеріалу; навчальна мотивація відображає стійкі пізнавальні інтереси. Специфіка мотивації до навчальної діяльності залежить, як П.М. Якобсон, з особистісних характеристик учнів: від необхідності добитися успіху або, навпаки, від ліні, від пасивності, від небажання докладати зусилля до себе, від опору невдачі (фрустрація).

В.Я. Кікоть і В.А. Якунін (1996) поділяє цілі навчання і мети навчання. Перші запитуються ззовні і розкривають потреби і соціальні цінності, зовнішні по відношенню до студентів. Останні визначаються індивідуальними потребами, сформованими на основі їх попереднього досвіду. Обидві цілі можуть збігатися тільки в ідеальному випадку, коли перші відтворюються в структурі окремих мотивів.

На підставі загальної мотивації освітньої діяльності (професійної, пізнавальної, прагматичної, соціальної та соціально-престижної) учнів (втім, як і старшокласників) проявляється певне ставлення до різних предметів. Це пов'язано :

- а) важливістю предмету для професійної підготовки;
 - б) інтересом до певної галузі знань і до даного предмету як її частини;
 - в) якістю викладання (задоволеністю заняттями по даному предмету);г)
- мірою труднощі оволодіння цим предметом виходячи з власних здібностей;
- д) взаєминами з викладачем даного предмету.

Всі ці мотиватори можуть знаходитися в різних відносинах один з одним (взаємодія або конкуренція) і мати різний вплив на навчання, тому повне уявлення про мотиви учбової діяльності можна отримати, тільки виявивши значущість для кожного учня всіх цих компонентів складної мотиваційної структури. Це дозволить встановити і мотиваційну напруженість у даного суб'єкта, тобто суму компонентів мотиву учбової діяльності: чим більше компонентів обумовлює цю діяльність, тим більше у нього мотиваційна напруга.

Формуванню мотивації до навчання перешкоджає постійний інтерес до предмету з поганою асиміляцією інших предметів; Невдоволення одноманітністю форм навчання, відсутність форм творчої виховної діяльності і пошук проблем. Негативне ставлення до форми суворого контролю вчителя відбивається на тренуванні і стабільності навчальної мотивації. Збереження

ситуативних мотивів вибору життєвого шляху (наприклад, за аналогією з іншим) і недостатня стабільність соціальних мотивів необхідності стикатися з перешкодами на шляху їх реалізації також не сприяють процесу посилення мотивів навчання.

Діагностика відносин студентів. Підготовка до навчання і предметів в загальному і професійному циклах показала, що число непопулярних предметів охоплює як професійний цикл, так і загальну освіту, але необхідно для продовження професійної підготовки. У той же час випробовувані наводять такі аргументи, що характеризують негативне ставлення до предмету: їм не подобається, як вчить викладач, предмет нецікавий, вони не потрібні для подальшої роботи, їм не подобається вчитися. і їм просто не цікаво, то є студенти не розуміють, наскільки важливо вивчати предмет для подальшої професійної діяльності.

Становленню мотивації професійного учення в студентському віці сприяє ряд особливостей студента: потреба в життєвому самовизначенні і зверненість планів в майбутнє, осмислення з цих позицій сьогодення; становлення соціальних мотивів громадянського обов'язку, віддача суспільству; тенденція до усвідомлення свого світогляду як сплаву соціальних і пізнавальних мотивів, орієнтації [Климов]. Зміна учбовій мотивації пояснюється потребою в самоусвідомленні себе як цілісній особі, оцінці своїх можливостей у виборі професії, в самоусвідомленні своєї життєвої позиції, необхідністю самообмеження як зворотної сторони самовизначення; становлення цілепокладення - перехід від передбачуваних перспективних цілей до реальних, ухвалення рішень, що стосуються не тільки себе, але і інших; інтересом до всіх форм самоосвіти; чітко вираженим виборчим характером мотивів і цілей під кутом зору вибору професії; стійкістю інтересів, їх відносній незалежності від думки тих, що оточують [10, 96].

Розділ II Дослідження мотивації навчальної діяльності у студентів

2.1. Методики проведення дослідження

В ході написання курсової я провела два експерименти на визначення мотивації до успішності та вольової саморегуляції

Вибірка моєї групи складалась з 30 людей віком від 18 до 24 років .

Для досягнення мети я використали наступні методики :

1. Мотивація успішності Елерса .
2. Вольова саморегуляція А.В. Звєрькова і Е.В.Ейдманом

Методика №1 :

«Діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса»

Мета : методика призначена для діагностування особистісної мотивації до успіху. **Процедура проведення :** Інструкція для учасників дослідження. Вам запропонована 41 обставина, на кожен з яких дайте відповідь «ТАК» чи «НІ», які записані в «бланку тверджень» (Додаток 1).

Продіагностувавши бажаючих за даною методикою ,ми визначили рівень мотивації досліджуваних .

Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса (Тест / Опитувальник Т Елерса для вивчення мотивації досягнення успіху) прораховує ваші шанси на успіх. Опис до тесту Елерса (методики успіху): При діагностиці особистості на виявлення мотивації до успіху Елерс виходив з положення: Особистість, у якій переважає мотивація до успіху, вважає за краще середній або низький рівень ризику. Їй властиво уникати високого ризику. При сильній мотивації до успіху, надії на успіх зазвичай скромніший, ніж при слабкій мотивації до успіху, однак такі люди багато працюють для досягнення успіху, прагнуть до успіху. Дослідження мотивації досягнення були розпочаті в середині ХХ століття Д. С. Мак-Клелланда, який за допомогою загальновідомого тематичного апперцептивного тесту (ТАТ) зміг зафіксувати якісні індивідуальні відмінності прояву мотивації досягнення.

Основні алгоритми поведінкового рішення задач по досягненню успіху і уникнення невдачі формуються у віці від трьох до тринадцяти років. Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса. (Опитувальник Т. Елерса для вивчення мотивації досягнення успіху): (Опис тесту Елерса - продовження) Роботи Дж. Аткінсона, Х. Хекхаузена та ін. Продemonстрували, що існує, як мінімум, три принципових мотиваційних вектора, які у вирішальній мірі визначають характер взаємозалежності діяльнісної активності і мотивації досягнення: індивідуальні суб'єктивні уявлення про ймовірність особистісного успіху і складності, що стоїть перед індивідом завдання; ступінь значущості для суб'єкта цього завдання і, в зв'язку з цим, сила прагнення підтримати і підвищити самооцінку; схильність даної конкретної особистості до адекватного приписування собі самій, іншим людям і обставинам відповідальності за успіх і невдачу. З точки зору Д. Мак-Клелланда, мотивація досягнення може розвиватися і в зрілому віці в першу чергу, за рахунок навчання. Як підкреслює Л. Джуелл "крім того, вона може розвиватися в контексті трудової діяльності, коли люди безпосередньо відчують всі переваги, пов'язані з досягненнями". Адекватна мотивація досягнення може закономірно формуватися і конструктивно реалізовуватися лише в рамках системи відносин, які характеризуються рисами справжнього співробітництва і, перш за все, гармонійного поєднання особистісно не руйнувати тиску: позитивного санкціонування за успіхи і неунізітельной підтримки в разі невдачі.

Додаток 2. Результати дослідження опитувальника «Мотивація успішності Елерса»

Методика № 2

«Вольова саморегуляція А.В. Зверькова і Е.В.Ейдманом»

Мета дослідження: визначити рівень розвитку рольової саморегуляції.

Мета дослідження: визначити рівень розвитку рольової саморегуляції.
Матеріал та обладнання: тест-опитувальник А. В. Зверь-кова і Е. В. Ейдмана, бланк для відповідей і ручка.

Процедура дослідження: Дослідження вольової саморегуляції за допомогою тесту-опитувальника проводиться або з одним досліджуваним, або з групою. Щоб забезпечити незалежні відповіді, кожен отримує текст опитувальника, бланк для відповідей, на якому надруковані номери питань і поряд із ними графа для відповідей

Інструкція: «Вам пропонується тест, який містить 30 тверджень. Уважно прочитайте кожне і вирішіть, правильне чи неправильне це твердження щодо Вас. Якщо правильне, то на аркуші для відповідей проти номера цього твердження поставте знак "плюс" (+), а якщо неправильне — "мінус" (-).

2.2. Результати проведення методик на мотивацію до навчання у студентів

Тест Елерса на мотивацію досягнення успіху

Методика Елерса - Статистика відповідей студентів

	[0-10]	[11-16]	[17-20]	[21-32]
1.	+	+	+	+
2	+	+	+	+
3		+	+	+
4		+	+	+
5		+	+	+
6			+	+
7			+	+
8			+	+
9			+	+
10			+	+

11			+	
12			+	
13			+	

Кожен «+» -це результат одного студента , який пройшов тест .

З таблиці нам видно ,що з 30 студентів , які зробили методику :

- 13- учасників високою мотивацією
- 10- учасників з надто високою мотивацією
- 5 - учасників з середньою мотивацією
- 2 - учасника з низькою мотивацією

1 – 10 балів: мотивація до успіху низька, особа не прагне досягти перемоги, не схильна докладати власних сил у працю, апатична, пасивно ставиться до життя.

11 – 16 балів: середня мотивація до успіху. При такій мотивації людина не боїться ризикувати, вона не є скованою у своїх діях, бо можлива невдача не надто хвилює її.

17 – 20 балів: висока мотивація до успіху. Такі особи здатні йти на середнього рівня ризик для досягнення бажаного, схильні орієнтуватися на власні сили, гнучко і наполегливо добиватися поставленої мети.

Вище від 21 балу: мотивація до успіху надто висока. Це може спричиняти надмірну самокритичність до власних можливостей. При цьому особа може зазнавати надмірного хвилювання та страху зазнати невдачі. Підсвідома зневіра у власні сили викликає в людини меншу готовність до ризику, особистісну скованість. У результаті при надмірній мотивації до успіху людина може втрачати віру в те, що вона доб'ється бажаного. Дослідження показали, що люди з помірно високою орієнтацією на успіх надають переваги середньому рівню ризику. Ті ж, хто побоюються невдач, надають переваги малому чи, навпаки, надто великому рівню ризику.

Чим вища мотивація людини до успіху — досягнення мети, тим нижчий показник готовності до ризику. При цьому мотивація до успіху впливає і на сподівання на успіх: при сильній мотивації до успіху надії на успіх зазвичай більш, ніж при слабкій. До того ж людям, мотивованим на успіх і тим, що мають великі на нього, притаманно уникати великого ризику.

Ті, хто сильно мотивований на успіх і має високу готовність до ризику, рідше потрапляють в незручні ситуації, ніж ті люди, що мають високу готовність до ризику, але високу мотивацію до уникнення невдач (захист). І навпаки, коли у людини є висока мотивація до уникнення невдач (захист), це є перешкодою мотиву до успіху — досягнення мети.

Дослідження вольової саморегуляції

Спеціальний тест розроблений А. В. Зверькова і Е. В. Ейдманом, призначений для визначення рівня розвитку вольової саморегуляції, що розуміється як міра оволодіння власною поведінкою в різних ситуаціях, здатність свідомо керувати своїми діями, станами і спонуканнями.

	[0-10]	[11-14]	[15-24]
1	+	+	+
2	+	+	+
3	+	+	+
4	+	+	+
5	+	+	+
6	+	+	+
7	+	+	+
8	+		+
9	+		+
10	+		+
11			+
12			+

Кожен «+» -це результат одного студента , який пройшов тест .

З таблиці нам видно ,що з 30 студентів , які зробили методику :

- 10 - учасників високою мотивацією
- 7 - учасників з середньою мотивацією
- 12 - учасника з низькою мотивацією

Рівень наполегливості –статистика відповідей :

	[0-6]	[7-10]	[11-16]
1	+	+	+
2	+	+	+
3	+	+	+
4	+	+	+
5	+	+	+
6		+	+
7		+	+
8		+	+
9		+	+
10		+	+
11		+	+
12		+	

Кожен «+» -це результат одного студента , який пройшов тест .

З таблиці нам видно ,що з 30 студентів , які зробили методику :

- 12- учасників високою мотивацією
- 13 - учасників з середньою мотивацією
- 5 - учасника з низькою мотивацією

Рівень самоконтролю – статистика відповідей

	[0-5]	[6-8]	[9-13]
1	+	+	+
2	+	+	+
3	+	+	+
4	+	+	+
5	+	+	+
6	+	+	+
7	+	+	+
8	+	+	+

9	+	+	+
10	+	+	
11		+	

Кожен «+» -це результат одного студента , який пройшов тест .

З таблиці нам видно ,що з 30 студентів , які зробили методику :

- 9 - учасників високою мотивацією
- 10 - учасників з середньою мотивацією
- 11 - учасника з низькою мотивацією

Субшкала «настирливість» характеризує силу намірів людини — її прагнення до завершення розпочатої справи. На позитивному полюсі — діяльні, працездатні люди, які активно прагнуть виконати заплановане, їх мобілізують перепони на шляху до мети, але відволікають альтернативи та спокуси, головна їх цінність — розпочата справа. Таким людям притаманні повага до соціальних норм, прагнення повністю підпорядкувати їм власну поведінку. У крайньому разі можлива втрата гнучкості поведінки, поява маніакальних тенденцій. Низькі значення за цією шкалою свідчать про підвищену лабільність, невпевненість, імпульсивність, які можуть призводити до непослідовності і навіть хаотичної поведінки. Знижений фон активності і працездатності, як правило, компенсується у таких осіб підвищеною чутливістю, гнучкістю, винахідливістю, а також тенденцією до вільної трактовки соціальних норм.

Субшкала «самоконтроль» відображає рівень вільного контролю емоційних реакцій і станів. Високий бал за субшкалою набирають люди емоційно стійкі, які добре володіють собою у різних ситуаціях. Для них притаманний внутрішній спокій, впевненість у собі, які звільняють від страху перед невідомим, підвищують готовність до сприйняття нового, неочікуваного і, як

правило, поєднуються зі свободою вчинків, тенденцій до новаторства і радикалізму. Прагнення до постійного самоконтролю, надмірне свідоме обмеження спонтанності може призвести до підвищення внутрішньої напруженості, переваги постійного занепокоєння і втоми. На іншому полюсі цієї субшкали — спонтанність і імпульсивність, поєднані з образливістю і наданням переваги традиційним поглядам, відгорожують людину від інтенсивних переживань та внутрішніх конфліктів, сприяють незворушному фону настрою.

Соціальна бажаність високих показників за шкалою неоднозначна. Високі рівні розвитку вольової саморегуляції можуть бути пов'язані з проблемами в організації життєдіяльності і відносинах із людьми. Часто вони відображають появу дезадаптивних рис і форм поведінки. Низькі рівні настирливості та самоконтролю у багатьох випадках виконують компенсаторні функції, проте також свідчать про порушення у розвитку властивостей особистості, її вміння будувати свої відносини з іншими людьми й адекватно реагувати на різноманітні ситуації.

Отримавши інформацію про усвідомлювані особливості саморегуляції, можна розробити програму вдосконалення, зазначивши ті риси, які насамперед потребують розвитку або корекції.

Вивчення мотивації як умови формування навчальної діяльності припускає виявлення її наявності, реального рівня, що мають прояв у визначених якісних характеристиках, впливах на навчальну діяльність, можливих перспективах розвитку засобами актуалізації.

Науковці визначають певні техніки мотивування: переконання; викликання інтересу; навіювання; делегування; закріплення позитивного враження.

У сучасному сьогоденні важливим є не просто навчання молоді людини предметним знанням, умінням, навичкам, а й розвиток її особистості

як активного суб'єкта суспільної діяльності, відповідального за своє життя, життя оточуючих, розвиток всього суспільства. Отже, результатом освітнього процесу є особистість, виховання та розвиток особистості полягає у розвиткові перш за все системи її потреб мотивів та мотивації.

За результатами діагностики можливо зробити висновок, що в основному студенти мають достатньо високий рівень навчальної мотивації: спрямованість на здобуття знань, оволодіння професією. Але виявлено, що є група студентів з середнім та низьким рівнем навчальної мотивації. Для цієї групи мають значення зовнішні мотиви навчальної діяльності: отримання схвалення батьків, викладачів, отримання диплому, комунікативні мотиви (обмін інформацією між людьми для досягнення взаєморозуміння, з метою взаємодії).

Мотиви стають умовою формування навчальної діяльності студентів, коли вони відповідають таким вимогам:

- у структурі мотивів переважає, домінує внутрішня мотивація, змістовно пов'язана з навчальною діяльністю;
- навчальні мотиви глибоко усвідомлені і стійкі (сила мотиву);
- навчальні мотиви реально діють, актуалізуються в поведінці, у навчальних діях.

На основі результатів аналізу, можна констатувати, що стан професійної мотивації залежить від того, чи оцінює студент учбову діяльність порівняно з його власними, реальними можливостями і рівнем намагань. Підвищення рівня навчальної та навчально-професійної мотивації студентів можливо через удосконалення навчального процесу шляхом введення нових, сучасних методів та форм навчання.

Отже, у системі навчальних мотивів студентів присутні як внутрішні мотиви навчальної діяльності, так і мотиви, які є зовнішніми по відношенню до навчальної діяльності. Одним з основних завдань вузівського викладання є

підвищення в структурі мотивів студента питомої ваги внутрішньої мотивації, змістовно близької до навчальної діяльності.

Висновки:

Основне завдання нашої курсової роботи полягало в дослідженні особливостей мотивації та досягнення успіху студентів у навчанні.

Для розкриття цієї теми ми використали дві методики .Методика Елрса на мотивацію у студентів та методику на дослідження вольвої саморегуляції Зверькова .

Формування мотивів навчання - це створення у вузі умов для виникнення внутрішніх мотивів (мотивів, цілей, емоцій) до навчання; усвідомлення студентом і подальший саморозвиток його мотиваційної сфери. У той же час вчитель не займає позицію холоднокровного спостерігача за тим, як розвивається мимовільно і розвивається мотиваційна сфера учнів, а стимулює її розвиток системою психологічно продуманих методів.

Мотивація - це теоретична концепція, яка використовується для пояснення ініціації, напрямки, інтенсивності, наполегливості і навмисного поведінки. Мотивація тісно пов'язана з мотивацією.

Причина - мотивуюча причина дій, дій людини; це концепція, яка пояснює, чому людина робить те, що він робить. Причини відрізняються від цілей (прямий пошук певних наслідків поведінки) і стратегій (методів, використовуваних для досягнення цілей і, отже, задоволення причин). Важко визначити мотиви, цілі та стратегії в контексті цільового навчання, тому що ідеальні форми мотивації до навчання і ідеальні стратегії для поліпшення навчання нероздільні.

Після проведення методик мною був підібраний тренінг внутрішньої мотивації від Климчук В.О. який включає в себе бесіди ,дискусії ,рольові ігри ,міні-лекції, заповнення рангових та репертуарних решіток

Метою цих занять є - удосконалення мотивації, виділення цінностей внутрішньої мотивації .

Список Літератури :

1. Годфруа Ж. «Что такое психология»-1992. С. 264.
2. Леонтьев А.Н. «Деятельность. Сознание. Личность» -1975,С 46
3. Хекхаузен Х. «Мотивация и деятельность» 2003 - 860 с.
4. Бибрих Р.Р. Особенности мотивации и целеобразования в учебной деятельности студентов младших курсов Р.Р. Бибрих, И.А Васильева, Вестник МГУ. Серия 14. Психология. – 1987. – №2.
5. Васильев И.А., Магомед – Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием И.А. Васильев, М.Ш. Магомед-Эминов. – М., 1991.
6. . Занюк С. С. Аналіз психологічних закономірностей і механізмів розвитку мотивації ,Педагогіка, психологія. Науковий вісник Волинського державного університету. – 1997. – № 7. – С. 91-92.
7. Зайденберг Ю.Г. Жизненные цели, планы и проблема профессионального самоопределения старшеклассников . Ю.Г. Зайднберг, Школа и производство– №12. – 1988.
8. Курдюкова Н.А. Оценивание успешности учебной деятельности как психолого-педагогическая проблема /Н.А. Курдюкова–1997.
9. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы /Е.П. Ильин, СПб.: Питер. – 2000.
10. Шалионов Г.М. Личностная зрелость и профессиональное самоопределение в подростковом и юношеском возрасте: Автореферат. СПб., 1997.
- 11.

Додаток 1.

Бланк тверджень опитувальника «Досягнення успіху Ельрса» та ключі .

1. Коли є вибір між двома варіантами, його краще зробити швидше, ніж відкласти на певний час.
2. Я легко дратуюся, коли помічаю, що не можу па всі 100% виконати завдання.
3. Коли я працюю, це виглядає так, ніби я все ставлю на карту.
4. Коли виникає проблемна ситуація, я найчастіше приймаю рішення одним з останніх.
5. Коли в мене два дні поспіль немає діла, я втрачаю спокій.
6. У деякі дні мої успіхи нижче середніх.
7. Але відношенню до себе я більш строгий, ніж по відношенню до інших.
8. Я більш доброзичливий, ніж інші.
9. Коли я відмовляюся від важкого завдання, то йотом суворо засуджую себе, бо знаю, що в ньому я домігся б успіху.
10. У процесі роботи я потребує невеликих паузах для відпочинку.
11. Старанність - це не основна моя риса.
12. Мої досягнення в праці не завжди однакові.
13. Мене більше приваблює інша робота, ніж та, якою я зайнятий.
14. Осуд стимулює мене сильніше, ніж похвала.
15. Я знаю, що мої колеги вважають мене діловою людиною.
16. Перешкоди роблять мої рішення більш твердими.
17. У мене легко викликати честолубство.
18. Коли я працюю без натхнення, це зазвичай помітно.
19. При виконанні роботи я не розраховую на допомогу інших.
20. Іноді я відкладаю те, що повинен був зробити зараз.
21. Треба покладатися тільки на самого себе.

22. У житті мало речей більш важливих, ніж гроші.
23. Завжди, коли мені треба буде виконати важливе завдання, я ні про що інше не думаю.
24. Я менш честолубний, ніж багато інших.
25. У кінці відпустки я зазвичай радію, що скоро вийду на роботу.
26. Коли я розташований до роботи, я роблю се краще і кваліфікованішими, ніж інші.
27. Мені простіше і легше спілкуватися з людьми, які можуть завзято працювати.
28. Коли у мене немає справ, я відчуваю, що мені не по собі.
29. Мені доводиться виконувати відповідальну роботу частіше, ніж іншим.
30. Коли мені доводиться приймати рішення, я намагаюся робити це якомога краще.
31. Мої друзі іноді вважають мене ледачим.
32. Мої успіхи в якійсь мірі залежать від моїх колег.
33. Безглуздо протидіяти волі керівника.
34. Іноді не знаєш, яку роботу доведеться виконувати.
35. Коли щось не ладиться, я нетерплячий.
36. Я зазвичай звертаю мало уваги на свої досягнення.
37. Коли я працюю разом з іншими, моя робота дає великі результати, ніж роботи інших.
38. Багато чого, за що я беруся, що не доводжу до кінця.
39. Я заздрю людям, які не завантажені роботою.
40. Я не заздрю тим, хто прагне до влади і положенню.
41. Коли я впевнений, що стою на правильному шляху, для доведення своєї правоти я йду аж до крайніх заходів.

Ключ.

Ви отримали по 1 балу за відповіді "Так" на наступні питання: 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 37, 41. Ви також отримали по 1 балу за відповіді "Ні" на питання 6, 13, 18, 20, 24, 31, 36, 38, 39. Відповіді на питання 1, 11, 12, 19, 23, 33, 34, 35, 40 не враховуються. Підрахуйте суму набраних балів.

Додаток 2:

Бланк тверджень опитувальника «Вольової саморегуляції Зверькова» та ключи.

1. Якщо щось не клеїться, у мене нерідко з'являється бажання кинути цю справу
2. Я не відмовляюся від своїх планів і справ, навіть якщо доводиться вибирати між ними і приємною компанією
3. При необхідності мені неважко стримати спалах гніву
4. Зазвичай я зберігаю спокій в очікуванні спізнюється до призначеного часу приятеля.
5. Мене важко відвернути від початої роботи.
6. Мене сильно вибиває з колії фізичний біль.
7. Я завжди намагаюся вислухати співрозмовника, не перебиваючи, навіть якщо не терпиться йому заперечити.
8. Я завжди «гну» свою лінію.
9. Якщо треба, я можу не спати ніч безперервно (наприклад, робота, чергування) і весь наступний день бути в «хорошій формі».
10. Мої плани занадто часто перекреслюються зовнішніми обставинами.
11. Я вважаю себе терплячою людиною.
12. Не так-то просто мені змусити себе холоднокривно спостерігати хвилююче видовище.
13. Мені рідко вдається змусити себе продовжувати роботу після серії прикрих невдач.
14. Якщо я ставлюся до когось погано, мені важко приховувати свою неприязнь до нього.
15. При необхідності я можу займатися своєю справою в незручній і невідповідній обстановці.

16. Мені сильно ускладнює роботу свідомість того, що її необхідно в що б те не стало зробити до певного терміну.
17. Вважаю себе рішучою людиною.
18. З фізичною втомою я справляюся легше, ніж інші.
19. Краще почекати тільки що пішов ліфт, ніж підніматися по сходах.
20. Зіпсувати мені настрій не так-то просто.
21. Іноді якась дрібниця опановує моїми думками, не дає спокою, і я ніяк не можу від нього звільнитися.
22. Мені важче зосередитися на завданні чи роботі, ніж іншим.
23. Переспорити мене важко.
24. Я завжди прагну довести розпочату справу до кінця.
25. Мене легко відвернути від справ.
26. Я іноді помічаю, що намагаюся домогтися свого всупереч об'єктивним обставинам.
27. Люди часом заздять моєму терпінню і скрупульозності.
28. Мені важко зберегти спокій у стресовій ситуації.
29. Я помічаю, що під час монотонної роботи мимоволі починаю змінювати спосіб дії, навіть якщо це часом призводить до погіршення результатів.
30. Зазвичай мене сильно дратує, коли «перед носом» двері захлопуються минає транспорту або ліфта.

Ключ.

Загальна шкала: 1-, 2+, 3+, 4+, 5+, 6-, 7+, 9+, 10-, 11+, 13-, 14-, 16-, 17+, 18+, 20+, 21-, 22-, 24+, 25-, 27+, 28-, 29-, 30-

«Наполегливість»: 1-, 2+, 5+, 6-, 9+, 10-, 11+, 13-, 16-, 17+, 18+, 20+, 22-, 24+, 25-, 27+

«Самовладання»: 3+, 4+, 5+, 7+, 13-, 14-, 16-, 21-, 24+, 27+, 28-, 29-, 30-